

Mereala ruumilise planeerimise direktiivi läbivaatamine / maailmamerd käsitlev Euroopa õigusakt

Sissejuhatus

Tegevus Euroopa meredel ja maailmamerel üha kasvab ning **nõudlus mereala järele suureneb**. Selleks et hallata eri kasutusviise ja tegevusi, nagu avamere taastuenergia, meretransport, kalandus, vesiviljelus ja turism, õiglaselt ja kestlikult ning tagada elurikkuse kaitse ja taastamine, on vaja lõimitud ja ökosüsteemipõhist lähenemisviisi planeerimisele ja majandamisele. Mereala ruumiline planeerimine on protsess, milles asjaomased asutused analüüsivad ja planeerivad inimtegevuse ruumilist ning ajalist jaotumist merealadel, et saavutada majanduslikud, ökoloogilised ja sotsiaalsed eesmärgid.

2014. aastal vastu võetud [mereala ruumilise planeerimise direktiiv \(direktiiv 2014/89/EL\)](#) on vahend nende kasutusviiside sidusaks haldamiseks ökosüsteemipõhise lähenemisviisi alusel, tagades, et inimtegevus toimub tõhusalt, ohutult ja kestlikult.

Euroopa Komisjon võttis 5. juunil 2025 vastu [Euroopa maailmamerepakti](#). Maailmamerepakti nurgakiviks on **maailmamerd käsitlev Euroopa õigusakt**, mis tugineb **mereala ruumilise planeerimise direktiivi läbivaatamisele** ning mille eesmärk on parandada merenduse juhtimise sidusust ja tulemuslikku rakendamist ELis koostoimes merestrateegia raamdirektiivi läbivaatamisega, mille kohta korraldati 15. detsembrist 2025 kuni 9. märtsini 2026 eraldi avalik konsultatsioon..

Maailmamerd käsitleva Euroopa õigusakti seadusandlik ettepanek on kavas vastu võtta 2026. aastal. Sellel on mitu eesmärki:

- toetada Euroopa maailmamerepakti **kuut strateegilist prioriteeti**;
- osutada **ajakohastele maailmamerega seotud ELi eesmärkidele**, muutes need **ühes kohas** tuvastatavaks (vt nt [Euroopa maailmamerepakti käsitleva teatise](#) lisa);
- **ajakohastada mereala ruumilist planeerimist** suurema riikliku sektoriülese koordineerimise ja tugevdatud merepiirkonnapõhise lähenemisviisi kaudu;
- luua **õiguslik alus ELi maailmamere seire juhtimisele** ja seirekampaniate koordineeritud kavandamisele;
- **saavutada kooskõla merestrateegia raamdirektiivi käimasoleva läbivaatamisega**, et suurendada poliitika sidusust ja lõimida ökoloogilised kaalutlused paremini planeerimisse;
- toetada **ELi ookeanide majandamise sidusat ja tulemuslikku rakendamist, ühtlustada ja vähendada aruandlust**, võttes eelkõige arvesse keskkonnamõju hindamise kiirendamist käsitleva määruse ettepaneku (COM/2025/984 final) ja tööstuse kiirendamise õigusakti raames tehtavaid jõupingutusi.

Küsimustele vastamine peaks võtma aega 15-35 minutit. Küsimustiku lõpus on võimalik laadida üles kuni 1 MB suuruseid dokumente Wordi või PDF-vormingus.

I osa. Üldised küsimused (kõik vastajad)

Küsimus 1. Kui hästi olete kursis mereala ruumilise planeerimisega?

Maksimaalselt 1 valik(ut)

- Üldse mitte
- Vähesel määral
- **Mõnevõrra**
- Väga hästi
- Süvitsi
- Ei oska öelda

2. Kas teadsite, et mereala ruumiliseks planeerimiseks on ELis vastu võetud mereala ruumilise planeerimise direktiiv?

Maksimaalselt 1 valik(ut)

- ☐ Jah, olen kursis selle eesmärkide ja nõuetega
- ☐ **Jah, kuid mul on sellest ainult üldine arusaam**
- ☐ Olen sellest kuulnud, kuid ei tea selle funktsiooni
- ☐ Ei, ma ei olnud sellest teadlik
- ☐ Ei ole kindel / ei suuda meenutada

3. ELi poolt 2014. aastal vastu võetud mereala ruumilise planeerimise direktiivis on nõutud, et liikmesriigid töötaksid 2021. aastaks välja oma mereruumi planeeringud ja rakendaksid neid. Milline on Teie arvates olnud nende planeeringute mõju järgmistele aspektidele?

Väga positiivne	Positiivne	Olen neutraalsel seisukohal	Negatiivne	Väga negatiivne	Ei oska öelda
a. Panus meremajanduse kasvu					X
b. Mereressursside kestlik kasutamine		X			
c. Mereala praeguste ja tulevaste kasutusviiside planeerimine	X				
d. Merekeskkonna kaitse	X				
e. Panus teadmiste suurendamisse merepiirkondadest	X				
f. Panus merestrateegia raamdirektiivi kohase hea keskkonnaseisundi saavutamisse					X
g. Muu					

Kui vastasite „muu“, palun täpsustage:

.....

kuni 250 tähemärki

Kasutatud 0 tähemärki. Maksimaalne tähemärkide arv 250

4. Mil määral nõustute järgmiste väidetega?

Nõustun täielikult	Nõustun	Olen neutraalsel seisukohal	Ei nõustu	Ei nõustu üldse	Ei oska öelda
a. Et aidata ruumi tõhusamalt kasutada, on vaja rangemaid ELi eeskirju		X			
b. Mereala planeerimist käsitlevates otsustes peaks olema prioriteediks mereökosüsteemi kaitse	X				
c. Valitsustelt tuleks nõuda, et nad jälgiksid ja jagaksid maailmamereandmeid, mida kasutatakse ELis otsustusprotsessi parandamiseks riiklikul, piirkondlikul ja kohalikul tasandil	X				
d. EL peaks tagama, et maailmamerd käsitlev poliitika toetaks nii keskkonnakaitset kui ka majanduslikku konkurentsivõimet	X				
e. Mereruumi paremaks kavandamiseks ja kasutamiseks tuleks luua uus ELi ookeanide majandamise raamistik					X
f. Maailmamere planeerimisel tuleks süstemaatiliselt käsitleda kliimamuutuste mõju rannikualadele, meredele ja ookeanidele	X				

5. Kui oluline on naaberriikide koostöö ühiste merepiirkondade haldamisel?

Maksimaalselt 1 valik(ut)

- ☐ **Väga oluline**
- ☐ Mõnevõrra oluline
- ☐ Olen neutraalsel seisukohal
- ☐ Ebaoluline
- ☐ Ei oska öelda

6. Kas soovite vastata küsimustiku teisele osale, milles keskendutakse praeguse mereala ruumilise planeerimise direktiivi läbivaatamise ja maailmamerd käsitleva Euroopa õigusakti väljatöötamise üksikasjalikumatele aspektidele?

Maksimaalselt 1 valik(ut)

- ☐ **Jah (selle valiku korral kuvatakse vastajale II osa)**

- Ei (selle valiku korral kuvatakse vastajale kohe kokkuvõte, või kui vastaja on VKE, III osa)

II osa. Konkreetsed küsimused: maailmamere käsitleva Euroopa õigusakti väljatöötamine ja mereala ruumilise planeerimise direktiivi läbivaatamine (ekspertidest vastajad)

1. Mereala ruumilise planeerimise direktiivi läbivaatamise eesmärgid ja prioriteedid

Mereala ruumilise planeerimise direktiivi praegused eesmärgid on järgmised:

- vähendada konflikte ja saavutada eri tegevuste koostoime;
- soodustada investeringuid prognoositavuse, läbipaistvuse ja õiguskindluse abil;
- suurendada ELi riikide vahelist piiriülest koostööd, et arendada taastuvenergiat, eraldada laevateid, paigaldada torujuhtmeid ja merekaableid jne;
- kaitsta keskkonda kaitsealade määramise, ökosüsteemidele avalduva mõju arvutamise ja ruumi mitmeotstarbelise kasutamise võimaluste kindlakstegemise kaudu.

7. Praegu rakendatav mereala ruumilise planeerimise direktiiv on oma eesmärkide saavutamisel tulemuslik.

Maksimaalselt 1 valik(ut)

- Nõustun täielikult
- Nõustun
- **Olen neutraalsel seisukohal**
- Ei nõustu
- Ei nõustu üldse
- Ei oska öelda

8. Milliseid eesmärke tuleks pidada mereala ruumilise planeerimise direktiivi läbivaatamisel esmatähtsaks? (Valige kuni 4 vastusevarianti)

Valikud vahemikus 1 – 4

- Sektoriülese koordineerimise suurendamine riiklike haldusasutuste tasandil
- Mereala ruumilise planeerimise muutmine ökosüsteemipõhiseks, mis tähendab, et merendustegevuse puhul tuleb arvestada mereökosüsteemide ökoloogiliste piiridega
- Kliimateadlikkuse edendamine, st kliimamuutuste leevendamise ja nendega kohanemise lõimimine planeerimisse
- ELi elurikkuse eesmärkide ja merekaitsealade lõimimine
- **Parem kooseksisteerimine / mitmeotstarbeline kasutamine**
- **Parem järelevalve selle üle, kuidas mereala ruumiline planeerimine aitab saavutada keskkonnaalaseid, sotsiaalseid ja majanduslikke eesmärke**
- Sidusrühmade parem koostöö ja kaasamine
- Ranniku- ja saarekogukondade ning äärepoolseimate piirkondade parem kaasamine
- Paremini korraldatud merepiirkonnapõhine lähenemisviis mereala ruumilisele planeerimisele
- Digitaalne andmete jagamine ja tsentraliseeritud seireandmed
- Maismaa ja mere koostoime suurendamine ning „allikast mereni“ lähenemisviis
- **Merendusjulgeoleku ja merekaitse mereala ruumilisse planeerimisse lõimimise toetamine**
- **Kestliku konkurentsivõime edendamine**
- ELi diplomaatia ja reeglitel põhineva rahvusvahelise juhtimise tõhustamine
- Maailmamerealaste teadusuuringute, teadmiste, oskuste ja innovatsiooni edendamine
- Eri tegevuste vaheliste konfliktide tulemuslik ennetamine
- Muu

Kui vastasite „muu“, palun täpsustage:

.....
.....

kuni 500 tähemärki

Kasutatud 0 tähemärki. Maksimaalne tähemärkide arv 500.

9. Mereala ruumilised planeeringud toetavad merestrateegia raamdirektiivis määratletud ELi merede ja ookeanide hea keskkonnaseisundi saavutamist

Maksimaalselt 1 valik(ut)

- ☐ Nõustun täielikult
- ☒ **Nõustun**
- ☐ Olen neutraalsel seisukohal
- ☐ Ei nõustu
- ☐ Ei nõustu üldse
- ☐ Ei oska öelda

10. Mil määral hõlbustaks Teie arvates see, kui maailmamerd käsitlevas Euroopa õigusaktis viidataks asjakohastele maailmamerega seotud ELi eesmärkidele (nt [Euroopa maailmamerepakti käsitleva teatise lisas](#)), nende sidusat ja tulemuslikku rakendamist?

Maksimaalselt 1 valik(ut)

- ☐ Äärmiselt tulemuslikult
- ☒ **Tulemuslikult**
- ☐ Ei seda ega teist
- ☐ Mittetulemuslikult
- ☐ Äärmiselt mittetulemuslikult
- ☐ Ei oska öelda

Märkused:

.....
.....

kuni 500 tähemärki

Kasutatud 0 tähemärki. Maksimaalne tähemärkide arv 500.

2. Sinimajanduse tegevused ja mitmeotstarbelise kasutamisega seotud kaalutlused

11. Mil määral tuleks Teie arvates võimaluse korral soodustada mereala mitmeotstarbelist kasutamist (nt kombineerida energia, transport ja looduskaitse)?

Maksimaalselt 1 valik(ut)

- ☒ **Täielikult poolt**
- ☐ Poolt
- ☐ Olen neutraalsel seisukohal
- ☐ Vastu
- ☐ Täielikult vastu
- ☐ Ei oska öelda

12. Mil määral nõustute järgmise väitega?

Merendustegevuse planeerimisel tuleks arvesse võtta inimtegevuse kumulatiivset keskkonnamõju.

Maksimaalselt 1 valik(ut)

- ☐ **Alati**
- ☐ Sageli
- ☐ Mõnikord
- ☐ Harva
- ☐ Mitte kunagi
- ☐ Ei oska öelda

13. Mil määral nõustute, et läbivaadatud mereala ruumilise planeerimise direktiivis tuleks nõuda julgeolekukaalutluste lisamist mereala ruumilisse planeerimisse?

Maksimaalselt 1 valik(ut)

- ☐ **Nõustun täielikult**
- ☐ Nõustun
- ☐ Olen neutraalsel seisukohal
- ☐ Ei nõustu
- ☐ Ei nõustu üldse
- ☐ Ei oska öelda

3. Sidusrühmade kaasamine ja üldsuse osalemine

14. Mil määral nõustute järgmiste väidetega?

Nõustun täielikult	Nõustun	Olen neutraalsel seisukohal	Ei nõustu	Ei nõustu üldse	Ei oska öelda
a. Tuleks kehtestada sidusrühmade kaasamise miinimumnõuded	X				
b. Tuleks kehtestada selged suunised sidusrühmade kaasamiseks		X			
c. Läbipaistvuse suurendamiseks tuleks parandada üldsuse juurdepääsu maailmamereteabele	X				
d. Pädev asutus peaks avalikud konsultatsioonid dokumenteerima ja andma tagasisidet selle kohta, kuidas märkusi käsitleti	X				
e. Julgustada tuleks kohalike kogukondade ja asutuste suuremat osalemist maailmamere planeerimist käsitlevates otsustes		X			

4. Teaduslikud andmed ja maailmamere seire

15. Mil määral nõustute järgmiste väidetega?

Nõustun täielikult	Nõustun	Olen neutraalsel seisukohal	Ei nõustu	Ei nõustu üldse	Ei oska öelda
a. Liikmesriikidelt tuleks nõuda mereala ruumiliseks planeerimiseks kasutatavate andmete jagamist, et parandada otsustusprotsessi	X				
b. ELi liikmesriikide tsentraliseeritud andmed aitaksid parandada riiklikku ja piirkondlikku mereala ruumilist planeerimist	X				
c. Maailmamere seire juhtimissüsteemi kasutuselevõtt peaks aitama vältida maailmamere seire killustatust liikmesriikides ja nende vahel	X				

16. Milline on Teie hinnang praegusele Euroopa maailmamere seire süsteemile? (Valida võib mitu vastust)

- ☐ On hästi koordineeritud, toimiv ja tulemuslik
- ☐ Tulemuslikud IT-vahendid ja -mehhanismid kohapealsete maailmamere kampaaniate kavade koordineerimiseks on üldjoontes olemas ja toimivad
- ☐ **Saaks märkimisväärselt kasu paremast juhtimisest riiklikul tasandil**
- ☐ **Saaks märkimisväärselt kasu paremast juhtimisest ELi tasandil**
- ☐ Saaks märkimisväärselt kasu paremast juhtimisest piirkondlikul (merepiirkonna) tasandil
- ☐ Saaks märkimisväärselt kasu paremast juhtimisest ELi tasandil, et aidata kaasa rahvusvahelisele tasandile
- ☐ Saaks märkimisväärselt kasu tulemuslike IT-vahendite ja -mehhanismide väljatöötamisest, et paremini koordineerida kohapealseid maailmamere kampaaniate kavu
- ☐ Muu

Kui valisite „muu“, siis palun täpsustage

.....
.....

kuni 500 tähemärki

Kasutatud 0 tähemärki. Maksimaalne tähemärkide arv 500.

17. Kui juhtimise tõhustamiseks luuakse maailmamere seire Euroopa foorum (mis eeldatavasti koosneks liikmesriikidest ja Euroopa Komisjonist), peaks see (valida võib mitu vastust):

- **nõustama Euroopa Komisjoni**
- **nõustama liikmesriike**
- **olema võimeline tegema otsuseid, millel on mõju ELi tasandil (nt ühiste standardite kasutamine, koostöövahendid)**
- **olema võimeline tegema otsuseid, millel on mõju liikmesriikidele (nt riiklike strateegiate kohandamine vastavalt foorumi soovitudele)**

Kokkuvõtte. Täiendavad märkused (kõik vastajad)

Küsimus 22. Kui Teil on mereala ruumilise planeerimise direktiivi läbivaatamise ja maailmamerd käsitleva Euroopa õigusakti väljatöötamise kohta täiendavaid märkusi, esitage need allpool.

.....
.....

kuni 500 tähemärki

Kasutatud 0 tähemärki. Maksimaalne tähemärkide arv 500.